

**SUOMEN AKATEMIAN
ehdotus 10.10.2025
julkisen talouden suunnitelmaksi
2027-2030 (JTS)**

Suomen Akatemia

Sisällys

1.	Suomen Akatemian tehtävät ja strategia	3
2.	Suomen Akatemian toiminnan ja talouden suunnitelma 2027-2030	3
2.1.	Akatemian tutkimusrahoitustoiminnan strateginen kehittäminen	3
2.2.	Hallintoviraston toiminnan tilannekatsaus 2025	4
3.	Tutkimusrahoituksen kehystaso ja kehittämissuunnitelma suunnitelmakaudella 2027-2030.....	5
3.1.	Tutkimusrahoituksen kehystaso 2027-2030	5
3.2.	Tutkimusrahoituksen kehittäminen.....	7
4.	Toimintamenomäärärahojen kehystaso ja kehittämissuunnitelma suunnitelmakaudella 2027-2030.....	8
5.	Liitteet	16
5.1.	Liitemuistio 1 - Momentti: 29.01.05.....	16
5.2.	Liitemuistio 2 - Momentti: 29.40.51	19
5.3.	Liitemuistio 3 - Momentti: 29.40.54.....	21

1. Suomen Akatemian tehtävät ja strategia

Suomen Akatemia on opetus- ja kulttuuriministeriön alainen virasto, joka rahoittaa korkealaatuista tieteellistä tutkimusta, toimii tieteen ja tiedepolitiikan asiantuntijana sekä vahvistaa tieteen ja tutkimustyön asemaa. Sivistyshallinnon toiminnan tiivistyessä Suomen Akatemia on 1.1.2026 lähtien yksi viidestä sivistyshallinnon virastosta.

Suomen Akatemia koostuu lain määrittämistä toimielimistä ja hallintovirastosta. Akatemian yhteydessä toimii lisäksi strategisen tutkimuksen neuvosto, jonka tehtävänä on rahoittaa pitkäjänteistä ja ohjelmamuotoista tutkimusta.

Akatemian strategian mukaisesti Akatemia avaa uusia väyliä korkealaatuiseen, vastuulliseen ja vaikuttavaan tutkimukseen. Akatemian visio on *rohkeaa tiedettä Suomen ja maailman parhaaksi*.

Akatemian toiminnalla edistetään tieteellisiä läpimurtoja ja ratkaisuja yhteiskunnan hyväksi. Akatemia tukee tieteen uudistumista ja sen yhteiskuntaa uudistavaa voimaa. Akatemian rahoituksella korkeatasoinen osaaminen vahvistuu ja vaikuttaa.

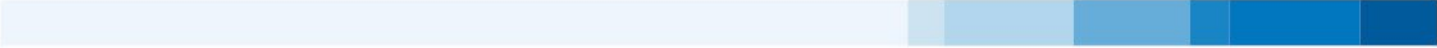
Akatemian toimintaa arvoina ohjaavat avoimuus, läpinäkyvyys, luotettavuus sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

2. Suomen Akatemian toiminnan ja talouden suunnitelma 2027-2030

2.1. Akatemian tutkimusrahoitustoiminnan strateginen kehittäminen

Suomen Akatemian tutkimusrahoitustoiminnan kehittäminen JTS-kaudella pohjautuu valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen käytön monivuotisen suunnitelman päälinjauksiin. Akatemian keskeisenä roolina TKI-järjestelmässä on rahoittaa korkealaatuista uutta tietoa tuottavaa tutkimusta ja osaltaan mahdollistaa suomalaisen tiedeyhteisön kansainvälisyyttä. Akatemian kilpaillulla rahoituksella tuetaan myös tutkimuslähtöistä, tuloksiltaan julkista soveltavaa tutkimusta. Tavoitteena on saada aikaan täysin uutta, nykyistä ajattelua mullistavaa tietoa ja tieteellisiä läpimurtoja vapaan kilpailun kautta. Kilpailtu tutkimusrahoitus on tehokas tapa nostaa tutkimuksen laatua kansainvälisesti korkealle tasolle rahoituksen ohjautuessa parhaiksi arvioituille hankkeille.

Tutkimusrahoituskokonaisuuden ajanmukaisuuden varmistamiseksi Akatemia jatkaa JTS-kaudella rahoitusmuotojensa kokonaisvaltaista tarkastelua ja uudistamista. Akatemian rahoituksen tavoitteellisuutta vahvistetaan ja Akatemian rahoituksen roolia julkisen tutkimus- ja kehittämisrahoituksen kokonaisuudessa selkeytetään. Samalla on tarpeen vähentää rahoitushakujen ja käsiteltävien hakemusten lukumäärää.

Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 annetun lain mukaisesti Akatemia varautuu kehyskaudella kasvavaan tutkimusrahoitukseen. Tutkimusrahoituksen kehittämisessä Akatemia pyrkii tasapainoiseen ja vaikuttavaan kokonaisuuteen. Akatemian rahoitus jakautuu kolmeen tiedepoliittisilta tavoitteiltaan erilaiseen kokonaisuuteen:

- Kipinä
Pitkäjänteinen ja uutta luova tutkimusrahoitus, joka tukee tutkijalähtöisten ideoiden toteuttamista ja suomalaisten tutkijoiden edelläkävijyyttä.
- Ahjo
Osaamiskeskittymät ja tutkimusympäristöt vahvistuvat ja kehittyvät kansainvälisesti houkutteleviksi kokonaisuuksiksi.
- Käännö
Temaattinen tutkimusrahoitus vahvistaa tutkitun tiedon vaikuttavuutta yhteiskunnassa.

2.2. Hallintoviraston toiminnan tilannekatsaus 2025

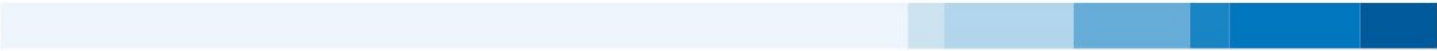
Akatemiaa koskeva laki uudistui ja sen muutokset tulevat voimaan kahdessa eri vaiheessa (1.7.2025 ja 1.1.2026). Lakimuutoksen tavoitteena on selkeyttää Akatemian hallinnollisia rakenteita, tukea Akatemian muutoskykyä sekä vahvistaa Akatemian mahdollisuuksia tehtäviä hoitaessaan huomioida tutkimuksen turvallisuus.

Suomen Akatemia toimeenpanee strategiaansa ja toteuttaa maan hallitusohjelman, monivuotista tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen suunnitelmaa sekä opetus- ja kulttuuriministeriön ja Suomen Akatemian välistä tulospöytäkirjasta vuosisuunnittelussaan.

Akatemia osallistuu opetus- ja kulttuuriministeriön Sivistyshallinto 2030 -uudistushankkeeseen ja uudistuksen toteuttamiseen. Akatemia näkee, että sen valtionavustuksia koskevan kokonaisuuden asiantuntemus, osaaminen ja jo nykyisin hoidettavana oleva rahoituksen volyymi olisi merkittävä mahdollisuus Akatemialle profiloitua myös sivistyshallinnossa.

Akatemia toteutti osana vuosisuunnittelua uudistuneen strategisten riskien arvioinnin. Riskienhallinnan kautta Akatemia pyrkii entistä paremmin identifioimaan ja hallitsemaan erityisesti niitä riskejä, jotka toteutuessaan uhkaisivat Akatemian strategian toteutumista. Strategisten riskien arviointi on ollut erityisen tärkeää ottaen huomioon toimintaympäristössä tapahtuneet merkittävät muutokset.

Hallitusohjelman mukainen valtionhallinnon tuottavuusohjelma käynnistyi tilanteessa, jossa Akatemian voimavarat ja tehtävät ovat olleet jo pitkään epätasapainossa eivätkä vuosittainen perusrahoitus riittänyt kattamaan Akatemian menoja. Akatemia on määrätietoisesti tasapainottanut toimintamenomäärärahatilannettaan vähentämällä henkilöstöä, uudistamalla organisaatiotaan,

karsimalla tehtäviä, kehittämällä tutkimusrahoituksen prosessia ja sitä tukevaa tietojärjestelmää. Myös toimitiloja tullaan edelleen supistamaan ja toimitilojen valmistuttua tullaan siirtymään sivistyshallinnon yhteiseen työympäristöön.

Suomen Akatemian toimintamenomäärärahakehyksen edellyttämät talouden sopeutukset ovat toteutuneet nopeasti henkilöstövähennyksinä, kun odotettua suurempi osa henkilöstöä on siirtynyt pois Akatemiasta. Henkilöstövähennys vuonna 2025 toteutunee yli 10 prosentin henkilöstöleikkauksena ja henkilöstön määrä tulee edelleen laskemaan tulevina vuosina. Samanaikaisesti Akatemian myöntövaltuus kasvaa, Akatemialle on säädetty laintasoinen tehtävä huolehtia osaltaan tutkimuksen turvallisuudesta ja henkilöstöresurssia sitoutuu mittavasti myös valtionaputietojärjestelmän kehitystyöhön.

3. Tutkimusrahoituksen kehystaso ja kehittämissuunnitelma suunnitelmakaudella 2027-2030

3.1. Tutkimusrahoituksen kehystaso 2027-2030

Suomen Akatemian valtuutta korotetaan asteittain osana T&K-rahoituslain kokonaisuutta. Vuoden 2026 talousarvioehdotuksen (22.9.2025) mukaan Suomen Akatemian tutkimusrahoituksen myöntämisvaltuus (mom 29.40.51) vuonna 2026 on 527,226 miljoonaa euroa, joka on 12 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2025 varsinaisessa talousarviossa. Samalla kuitenkin epävarmuutta tulevien vuosien valtuuskehitykseen tuo se, että lakia valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta on tarkoitus päivittää siten, että laissa huomioidaan valtiovarainministeriön uusin talousennuste. Arvioitua heikomman BKT-kehityksen huomioivan laskelman mukaan rahoituslain mukaiset vuosittaiset T&K-rahoituksen korotukset ovat n. 240 miljoonaa euroa vuodesta 2026 lähtien aiemman 280 miljoonan euron sijaan.

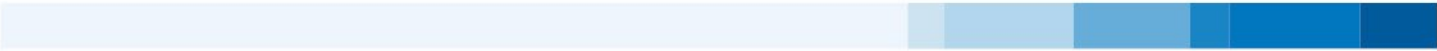
Hankevaltuuden korotukseen sisältyy talousarviovalmistelussa vuosittain täsmentyviä kohdennuksia. Talousarvioiden 2024-2026 yhteydessä valtioneuvoston päättämät T&K-lisärahoituksen käyttötarkoitukset on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Yhteenveto valtioneuvoston T&K-rahoituksen kohdennuspäätöksistä

	2024 milj. euroa	2025 milj. euroa	2026, milj. euroa	2027 milj. euroa	2028 milj. euroa	2029 milj. euroa	2030 milj eu- roa
TAE 2024 ja JTS 2024-2027, syksy 2023	55	45	45	45	45	45	45
Lippulaivarahoitus	40	30	30	30	30	30	30
Tutkitun tiedon vaikuttavuus (Proof of Concept)	10	10	10	10	10	10	10
Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit	5	5	5	5	5	5	5
JTS 2025-2028, kevät 2024		30	50	110	110	110	110
Tutkimushankerahoituksen kasvattaminen		15	15	45	45	45	45
Yhteiskäyttöiset tutkimusinfrastruktuurit			20	50	50	50	50
Temaattiset tutkimusinfrastruktuurit		15	15	15	15	15	15
TAE 2025 , 3.9.2024		25	17	17	17	17	17
Kliininen tutkimus		10	10	10	10	10	10
Hyvinvointialueiden T&K-toiminnan vahvistaminen		8					
Tutkimushankerahoituksen kasvattaminen		7 *)	7	7	7	7	7
JTS 2026-2029, 30.4.2025 **)				8			
Hyvinvointialueiden T&K-toiminnan vahvistaminen (kliininen tutkimus)				8			

*) josta 5 milj euroa Suomen metsäbiomassoja koskeva tutkimus 2026-2029

**) Energiasiirtymän T&K-toiminnan vauhdittamiseen kohdennetaan yhteensä 40 milj. euroa Business Finlandin T&K-valtuudesta ja Suomen Akatemian valtuudesta vuosina 2026-2029.

Suomen Akatemian ja opetus- ja kulttuuriministeriön välisen tulossopimuksen 2024–2027 (15.1.2024) mukaan osaamiskeskittymien ja tutkimusinfrastruktuurien rahoituksen osuus Akatemian valtuudesta tulee olla enemmän kuin 18 prosenttia. Osuuden laskennassa otetaan huomioon lippulaivojen ja niiden alojen kansainvälisen yhteistyön rahoitus sekä huippuyksikkö-, tutkimusinfrastruktuuri- ja EuroHPC-rahoitus.

Taulukossa 4 esitetään Akatemian valtuuden taso ja kohdentuminen eri käyttötarkoituksiin kehyspäättöksen 2026 mukaisena.

Kipinä - Pitkäjänteiseen ja uutta luovaan tutkimusrahoitukseen kohdennetaan keskimäärin noin puolet Akatemian vuosittaisesta rahoitusvaltuudesta. Keskeiset rahoitusmuodot ovat akatemiahanke ja akatemiatutkija sekä akatemiaprofessori, joka suunnitellaan avattavan haettavaksi joka kolmas vuosi. Osana akatemiahankkeiden rahoitusta Akatemia kohdentaa merkittävää rahoitusta tohtorikoulutuksen vahvistamiseen tulossopimuksen mukaisesti. Kehyskauden alkaessa tohtorikoulutuksen rahoitus akatemiahankkeissa on noin 45 miljoonaa euroa ja vuosina 2027–2028 tasoa nostetaan noin miljoonalla eurolla vuosittain. Kehyskauden lopulla painopistettä siirretään tutkijanuran myöhempiin vaiheisiin.

Ahjo - Osaamiskeskittymiin ja tutkimusympäristöihin kohdennettava rahoitus kanavoidaan erityisesti lippulaivaohjelmaan, huippuyksikköohjelmaan sekä tutkimusinfrastruktuurirahoitukseen. Lippulaivojen rahoitus pysyy kehyskaudella aiemmalla tasolla, mikä mahdollistaa viidennen lippulaivahaun avaamisen. Lippulaivarahoituksella tuetaan myös kansainvälistä yhteistyötä lippulaivojen aloilla. Tutkimusinfrastruktuurirahoitus puolestaan kasvaa monivuotisen suunnitelman mukaisesti, ja Akatemia jatkaa EuroHPC-tutkimusympäristön kehittämistä tukevaa rahoitusta. Kehyskaudella käynnistyvät myös uudet huippuyksiköt, jotka vahvistavat ja leventävät korkeatasoisimman tutkimuksen kärkiä Suomessa.

Käännö - Temaattisuutta ja tutkitun tiedon vaikuttavuutta tukevan rahoituksen taso säilytetään noin kymmenessä prosentissa kokonaisvaltuudesta. Akatemia jatkaa esikaupallisen soveltavan tutkimuksen rahoittamista (ns. proof of concept -vaihe) ja kehittää yhteistyötä ja rinnakkaisia rahoitusohjelmia Business Finlandin kanssa. Kliinisen tutkimuksen tukemiseksi avataan uudistettu haku, joka korvaa aiemman kliininen tutkija -haun. Uusi kliinisen tutkimuksen haku suunnitellaan järjestettäväksi joka toinen vuosi yhdistämällä kahden peräkkäisen vuoden rahoitusvaltuutta. Akatemia varautuu jatkamaan yliopistojen profiloitumisen tukea kehyskaudella 50 miljoonan euron vuosittaisella kohdennuksella.

3.2. Tutkimusrahoituksen kehittäminen

Akatemia ehdottaa, että valtion T&K-rahoituksen tulevasta lisäyksestä Akatemian rahoitukseen kanavoidaan 48 miljoonaa euroa vuosittain. Lisäys vastaa noin 20 prosenttia siitä noin 240 miljoonan euron vuosittaisesta kokonaislisäyksestä, jolla valtion T&K-rahoituksessa tuetaan TKI-panosten 4 prosentin bkt-osuutta.

Akatemia ehdottaa, että lisärahoitusta kohdennetaan kehittämissuunnitelmassa sekä Akatemian tutkimusrahoituksen myöntämisvaltuuteen momentille 29.40.51 että strategisen tutkimuksen rahoituksen myöntämisvaltuuteen momentille 29.40.54.

Ehdotuksista on liitteenä perustelumuistiot ja kehittämissuunnitelman mukaiset kohdennukset esitetään taulukossa 5.

Yhteenvedo Akatemian ehdotuksesta T&K-rahoituksen lisäysten kohdentamisesta on taulukossa 2.

Taulukko 2. Yhteenvedo kehittämissuunnitelman lisäpanostuksista käyttötarkoituksittain vuoden 2030 tasossa verrattuna kehyslukuun 2027 (liitemuistio 2)

	2030, milj. euroa
Lippulaivaohjelma ja lippulaiva-alojen kv. yhteistyö	40
Tutkimuksen hyödyntämisen rahoitus (proof of concept)	25
Tehostettu yhteistyö Business Finlandin kanssa, rinnakkaiset haut ja ohjelmat	15
Uudistetun akatemiahankerahoituksen ja huippuyksikköohjelman tasokorotus	40
Suurteholaskennan kyvykkyyksien vahvistaminen	15
Kansainvälisen tutkimusyhteistyön rahoitus	17
Suomen Akatemian tutkimusrahoitusvaltuus, yhteensä	152
Strategisen tutkimuksen rahoitus	40

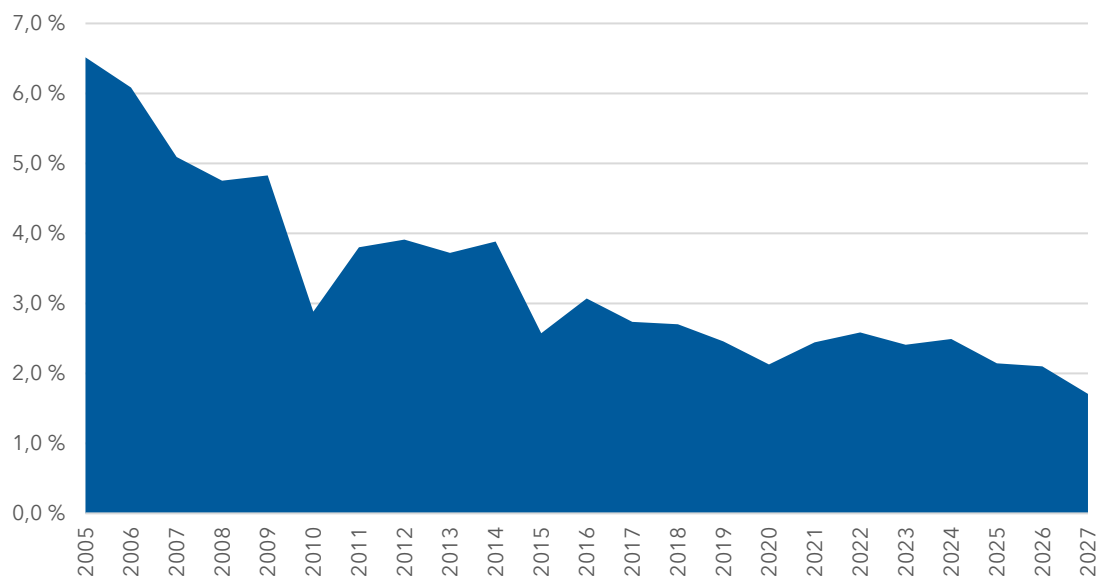
4. Toimintamenomäärärahojen kehystaso ja kehittämissuunnitelma suunnitelmakaudella 2027-2030

Akatemian tilinpäätös on ollut alijäämäinen vuodesta 2019. Kasvaneiden ja yhä kasvavien tehtävien ja myöntövaltuuden toimeenpano sekä valtuuteen liittyvä muu hallinto on viime vuosina ollut mahdollista vain aiemmilta vuosilta siirtyneitä määrärahoja käyttämällä.

Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024-2030 annetun lain tavoitteena on parantaa valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä.

Vuonna 2025 Akatemian tutkimusrahoitusvaltuus (mom. 29.40.51) 515,2 miljoonaa euroa kasvoi T&K-rahoituslain ja monivuotisen tutkimus- ja kehittämis-toiminnan rahoituksen suunnitelman mukaisesti 55 miljoonalla eurolla vuoteen 2024 verrattuna. Jotta kasvavalla kilpailun kautta jaettavalla tutkimusvaltuudella voidaan jatkossakin saavuttaa tavoiteltu merkittävä T&K-toiminnan laadun ja vaikuttavuuden nostaminen, tulee Akatemialla olla riittävät resurssit tehtävien hoitamiseen.

Akatemia on kansainvälisesti verrattuna kustannustehokas tutkimusrahoittaja ja hoitaa jo nykyisin tehtävänsä erittäin pienellä toimintamenomäärärahojen osuudella verrattuna vastaavia tehtäviä hoitaviin muiden maiden organisaatioihin. Akatemian kansainvälisessä arvioinnissa todettiin, että verrokkimaiden mediaani toimintakulujen suhteesta tutkimusrahoitukseen on 5,6 %, kun Akatemian toimintakulujen suhde tutkimusrahoitukseen 2021 oli 2,2 %. Raportissa suositeltiin Akatemian toimintamenomäärärahojen tason nostamista. Akatemian toimintakulujen suhde tutkimusrahoitukseen on tästä edelleen pienentynyt, ollen 2,0 % tilinpäätöksessä 2024.

Kuva 1. Akatemian toimintamenomääräraha suhteessa tutkimusrahoitukseen (%) vv. 2005-2027 (kehysten mukainen ennuste).

T&K-rahoituksen kasvu ja sen monipuolistaminen lisäävät hallinnollista työkuormaa, mikä vaatii lisää henkilöstöä ja resursseja. Akatemialain muutoksen myötä Akatemialle säädettiin myös uusi lakisääteinen tehtävä tutkimuksen turvallisuuden huolehtimisesta toiminnassaan. Ilman toimintamenomäärärahan lisärahoitusta henkilöstövähennykset ja toimintakulujen supistukset voivat vaarantaa Akatemian toiminnan vaikuttavuuden ja laadun.

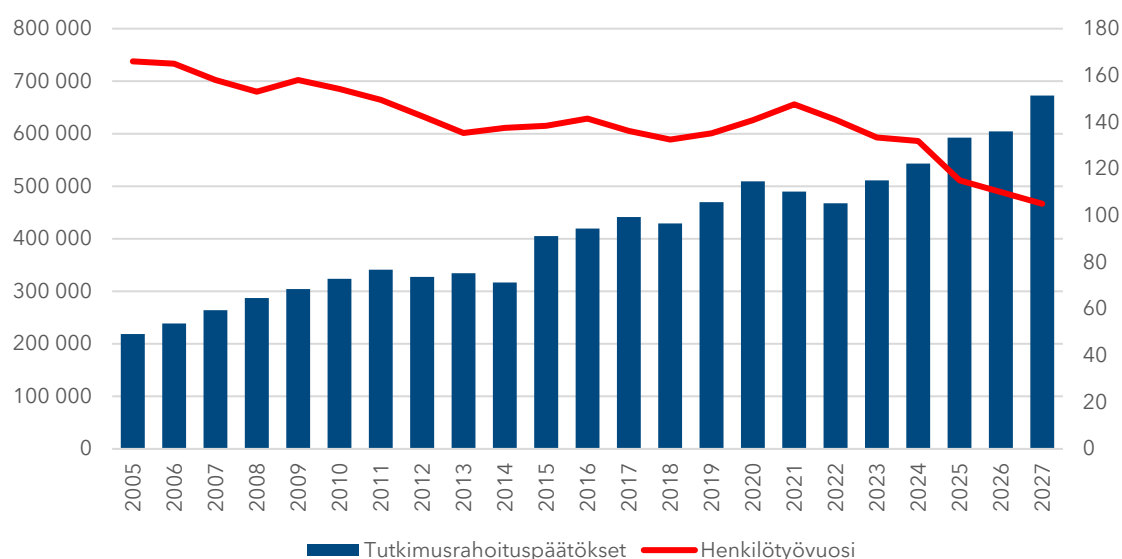
Suomen Akatemian vähentyneet toimintamenomäärärahat eivät riitä T&K-lain ja Akatemialain muutoksen myötä kasvavien tehtävien hoitamiseen ja tutkimusrahoituksen kasvun hallintaan. Siksi Akatemia esittää JTS-kaudella 2027-2030 800 000 euron lisäystä toimintamenomäärärahaan vuosittain, jotta

toimintaa voidaan kehittää hallitusti ja laadukkaasti säilyttäen palvelun laatu ja asiakaskokemus korkealla.

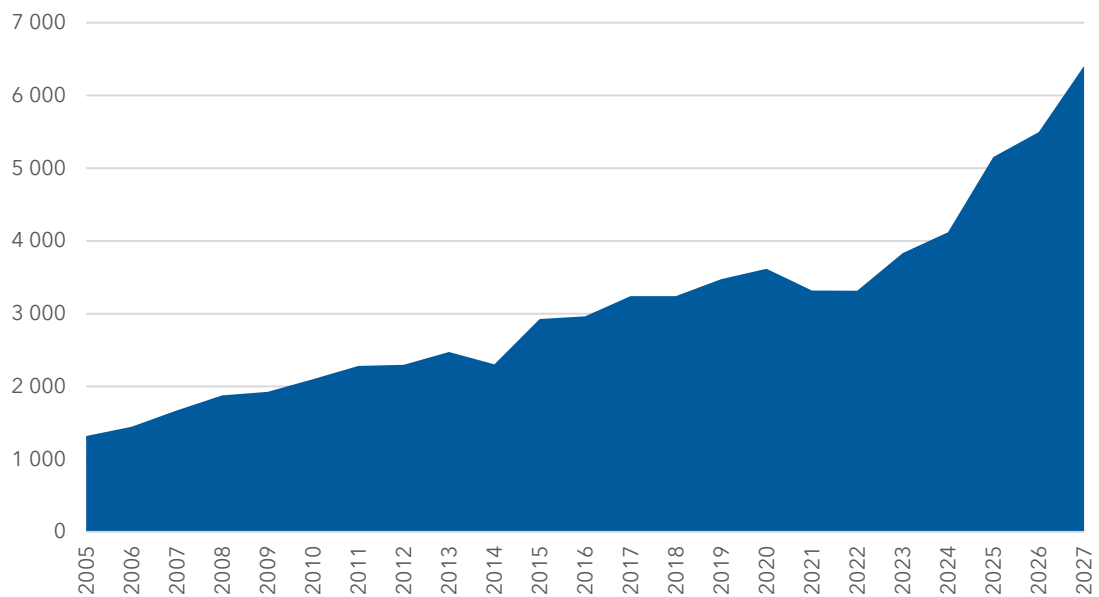
Jotta Akatemia kykenisi selviytymään tulevaisuudessa tästä kasvanutta valtuutta koskevasta työmäärästä ja tuottaa laadukasta palvelua, on tärkeää, että Akatemia pystyisi hyödyntämään toiminnassaan entistä vahvemmin tekoälyn mahdollisuuksia. Nykyisellään Akatemian toimintamenomäärärahat eivät mahdollista merkittäviä panostuksia tekoälyn mahdollisuuksien hyödyntämiseen.

On huomioitavaa, että vuosittain merkittävästi kasvanut tutkimusrahoituksen valtuus on lisännyt ja tulee lisäämään olennaisesti myös Akatemian työtä varainkäytön valvonnassa. Kasvanut tutkimusrahoituksen määrä edellyttää Akatemialta entistä enemmän työtä myös valvontakokonaisuuden osalta, jota Akatemian tulee voida resursoida vahvemmin ja kehittää.

Akatemia tulee jatkamaan sopeutustoimia, mutta jo nykyisillä voimavaroilla vaarantuu tehtävien laadukas ja vaikuttava hoitaminen sekä henkilöstön hyvinvointi. Akatemian henkilöstöresurssi vähenee nykyisellä toimintamenomäärärahojen ennusteella vuoteen 2028 mennessä 20% vuoteen 2024 verrattuna. Tätä ei voida pitää kestäväenä huomioiden Akatemian lakisääteiset tehtävät ja niiden laadukas sekä vaikuttava toteutus.

Kuva 2. Suomen Akatemian tutkimusrahoitus (1 000 euroa) ja viraston henkilötyövuodet

Kuva 3. Akatemian hallinnoiman tutkimusrahoituksen ja viraston henkilötyövuosien suhde. Yhtä Akatemian hallintoviraston henkilötyövuotta (htv) kohden jaettava ja hallinnoitava tutkimusrahoitus (1000 euroa).

Vuonna 2005 yhtä henkilötyövuotta kohden hallinnoitava tutkimusrahoitus oli 1,4 milj. euroa ja vuonna 2025 se on 4,6 milj. euroa. Mikäli tutkimusrahoituksen muutos suhteessa henkilöresursseihin kasvaa pienenevän henkilöstökehityksen (suunnitelmien) mukaisesti 2027 asti, osuus kasvaa entisestään noin 6 miljoonaan euroon henkilötyövuotta kohden.

Taulukko 4 - Toimintasuunnitelma (päätoksentekovolyymi) kehystason mukaan vuosille 2027-2030 (1000 euroa)

Kehyysuunnitelma	2024	Suunn. 2025	TAE 2026	JTS 2027	JTS 2028	JTS 2029	JTS 2030
1. Valtuus (mom. 29.40.51)	460 226	515 226	527 226	595 226	587 226	587 226	587 226
Kipinä Pitkäjärjenteinen ja uutta luova tutkimus-rahoitus Akatemiahankkeet Akatemiatutkijan tehtävät Tohtorikoulutuksen vahvistaminen Akatemiaprofessorin tehtävät			250 376	302 000	312 000	258 000	267 000
Ahjo Osaamiskeskittymät ja tutkimusympäristöt Lippulaivat Lippulaiva-alojen kv yhteistyö Tutkimusinfrastruktuurit Yhteiskäyttöiset tutkimusinfrastruktuurit (tk-lisärahoitus) Huippuyksikköohjelmat Euro-HPC-vastinraha Suurteholaskenta			187 000	188 000	169 000	234 000	219 000
Käänte Temaattisuus ja tutkitun tiedon vaikut-tavuus Tutkimuksen hyödyntämisen rahoitus PoC Liikuntatutkimus Akatemian ja Business Finland:n rinnak-kaisohjelmat Hyvinvointialueiden TK-toiminnan vahvis-taminen (tk-lisärahoitus) Kliinisen tutkimuksen rahoitus (tk-lisära-hoitus) Etelämanner-tutkimus Yliopistojen profiloitumisen rahoitus Kansainvälinen rahoitusyhteistyö			87 350	103 726	103 726	93 726	98 726
Jäsenmaksut ja hakemusarviointi			2 500	1 500	2 500	1 500	2 500
Strateginen tutkimusrahoitus- valtuus	2024	Suunn. 2025	TAE 2026	TTS 2027	TTS 2028	TTS 2029	TTS 2030
2. Strateginen tutkimusrahoitus - valtuus (mom. 29.40.54)	55 631	49 631	49 631	49 631	49 631	49 631	49 631
3. Valtiosopimuksiin perustuvat rah. osuudet kv-järjestöille (mom. 29.40.66)	27 349	27 713	27 713	27 713	27 713	27 713	27 713
4. Toimintamenot (mom. 29.01.05)	13 539	12 702	12 695	11 478	11 478	11 478	11 478
Yhteensä	556 745	605 272	617 265	684 048	676 048	676 048	676 048

Taulukko 5 - Toimintasuunnitelma (päätokeentekovolyymi) kehittämissuunnitelman mukaan vuosille 2027-2030 (1000 euroa)

Kehittämissuunnitelma	2024	Suunn. 2025	TAE 2026	JTS 2027	JTS 2028	JTS 2029	JTS 2030
1. Valtuus (mom. 29.40.51) Kipinä Pitkäjärteinen ja uutta luova tutkimusrahoitus Akatemiahankkeet Akatemiatutkijan tehtävä Tohtorikoulutuksen vahvistaminen Akatemiaprofessorin tehtävä Ahjo Osaamiskeskittymät ja tutkimusympäristöt Lippulaivat Lippulaiva-alojen kv yhteistyö Tutkimusinfrastruktuurit Yhteiskäyttöiset tutkimusinfrastruktuurit (tk-lisärahoitus) Huippuyksikköohjelmat Euro-HPC Suurteholaskennan kyvykkyksien vahvistaminen Kääne Temaattisuus ja tutkitun tiedon vaikuttavuus Tutkimuksen hyödyntämisen rahoitus PoC Liikuntatutkimus Akatemian ja Business Finland:n yhteisohjelmat Hyvinvointialueiden TK-toiminnan vahvistaminen (tk-lisärahoitus) Kliinisen tutkimuksen rahoitus (tk-lisärahoitus) Etelämanner-tutkimus Yliopistojen profiloitumisen rahoitus Kansainvälinen rahoitusyhteistyö Jäsenmaksut ja hakemusarviointi	460 226	515 226	527 226	633 226 307 000 206 750 116 976 2 500	671 226 322 000 216 500 130 226 2 500	709 226 320 000 269 000 117 726 2 500	747 226 338 000 284 000 122 726 2 500
Strateginen tutkimusrahoitus -valtuus	2024	Suunn. 2025	TAE 2026	JTS 2027	JTS 2028	JTS 2029	JTS 2030
3. Strateginen tutkimusrahoitus - valtuus (mom. 29.40.54)	55 631	49 631	49 631	59 631	69 631	79 631	89 631
3. Valtiosopimuksiin perustuvat rah. osuudet kv-järjestöille (mom. 29.40.66)	27 349	27 713	27 713	27 713	27 713	27 713	27 713
4. Toimintamenot (mom. 29.01.05)	13 539	12 702	12 025	12 825	13 625	14 425	15 225
Yhteensä	556 745	605 272	616 595	733 395	782 195	830 995	879 795

Taulukko 6 - Kehys- ja kehittämissuunnitelman erotus vuosille 2027-2030 (1000 €)

Kehittämissuunnitelma	JTS 2027	JTS 2028	JTS 2029	JTS 2030
1. Valtuus (mom. 29.40.51)	38 000	84 000	122 000	160 000
Kipinä- Pitkäjänteinen ja uutta luova tutkimusrahoitus	5 000	10 000	62 000	71 000
Ahjo -Osaamiskeskittymät ja tutkimusympäristöt	18 750	47 500	35 000	65 000
Käännö -Temaattisuus ja tutkitun tiedon vaikuttavuus	13 250	26 500	24 000	24 000
2. Strateginen tutkimusrahoitus - valtuus (mom. 29.40.54)	10 000	20 000	30 000	40 000
3. Valtiosopimuksiin perustuvat rah. osuudet kv-järjestöille (mom. 29.40.66)	0	0	0	0
4. Toimintamenot (mom. 29.01.05)	1 347	2 147	2 947	3 747
Yhteensä	49 347	106 147	154 947	203 747

Taulukko 7: Tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden (29.40.51) käytöstä (tutkimushankepäätökset) valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa) kehyslaskelman mukaisesti

Tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2026	2027	2028	2029	2030-	2031-	Yhteensä vuodesta 2026 lähtien
Ennen vuotta 2026 tehdyt sitoumukset	443,4	350,4	266,9	116,3	23,1	3,8	1 204,0
Vuoden 2026 sitoumukset	55,1	107,3	136,7	114,3	86,7	27,0	527,2
Vuoden 2027 sitoumukset		62,5	117,1	152,6	135,3	127,7	595,2
Vuoden 2028 sitoumukset			47,5	119,9	150,8	269,0	587,2
Vuoden 2029 sitoumukset				47,5	119,9	419,8	587,2
Vuoden 2030 sitoumukset					47,5	539,7	587,2
Yhteensä	498,4	520,2	568,3	550,7	563,4	1 387,2	4 088,1

Taulukko 8: Strategisen tutkimusrahoituksen tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden (29.40.54) käytöstä (tutkimushankepäätökset) valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa) kehyslaskelman mukaisesti

Tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)*

	2026	2027	2028	2029	2030	2031-	Yhteensä vuodesta 2025 lähtien
Ennen vuotta 2026 tehdyt sitoumukset	66,1	35,1	16,5	0,0	0,0	0,0	117,7
Vuoden 2026 sitoumukset	0,0	16,5	16,5	16,5	0,0	0,0	49,6
Vuoden 2027 sitoumukset		0,0	16,5	16,5	16,5	0,0	49,6
Vuoden 2028 sitoumukset			0,0	16,5	16,5	16,5	49,6
Vuoden 2029 sitoumukset				0,0	16,5	33,1	49,6
Vuoden 2030 sitoumukset					0,0	49,6	49,6
Yhteensä	66,1	51,6	49,6	49,6	49,6	99,3	365,9

*Ennen vuotta 2026 tehdyiltä sitoumuksilta hankkeet ovat toteutuneet takapainotteisesti eli hankkeissa on tapahtunut maksatusten ajoituksen muutoksia, joten vuosien 2026 ja 2027 määräraha-arvo on kehysluku suurempi. Kehysluku mukaiset määrärahat ovat vuodelle 2026 yhteensä 46,6 milj. euroa ja vuonna 2027 yhteensä 46,6 milj. euroa. Vuonna 2028 kehysluku nousee 49,6 milj. euroon.

5. Liitteet

5.1. Liitemuistio 1 - Momentti: 29.01.05

ASIA: Pysyvä lisäys Suomen Akatemian toimintamenomäärärahaan

Ehdotus:

Momentille ehdotetaan 800 000 euron lisäystä vuosittain.

Perustelut:

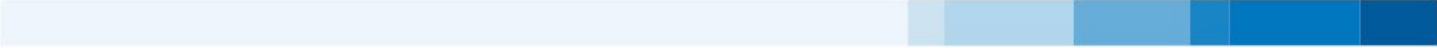
Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 annetun lain tavoitteena on parantaa valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä. Valtuuksien ja määrärahojen määrää lisätään tasaisesti vuosittain.

Vuonna 2025 Akatemian tutkimusrahoitusvaltuus (mom. 29.40.51) 515,2 miljoonaa euroa kasvoi T&K-rahoituslain ja monivuotisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen suunnitelman mukaisesti 55 miljoonalla eurolla vuoteen 2024 verrattuna. Vuoden 2026 talousarvioehdotuksen mukaisesti Akatemian valtuus kasvaa edelleen 12 miljoonalla eurolla. Jotta kasvavalla kilpailun kautta jaettavalla tutkimusvaltuudella voidaan jatkossakin saavuttaa tavoiteltu merkittävä T&K-toiminnan laadun ja vaikuttavuuden nostaminen, tulee Akatemialla olla riittävät resurssit tehtävien hoitamiseen.

Akatemia on kansainvälisesti verrattuna kustannustehokas tutkimusrahoittaja ja hoitaa jo nykyisin tehtävänsä erittäin pienellä toimintamenomäärärahojen osuudella verrattuna vastaavia tehtäviä hoitaviin muiden maiden organisaatioihin. Akatemian kansainvälisessä arvioinnissa todettiin, että verrokkimaiden mediaani toimintakulujen suhteesta tutkimusrahoitukseen on 5,6 %, kun Akatemian toimintakulujen suhde tutkimusrahoitukseen 2021 oli 2,2 %. Raportissa suositeltiin Akatemian toimintamenomäärärahojen tason nostamista. Akatemian toimintakulujen suhde tutkimusrahoitukseen on tästä edelleen pienentynyt, ollen 2,0 % tilinpäätöksessä 2024.

T&K-rahoituksen kasvu ja sen monipuolistaminen lisäävät hallinnollista työkuormaa, erityisesti hakemusten käsittelyssä ja hallinnoinnissa, mikä vaatii lisää henkilöstöä ja resursseja. Akatemia-lain muutoksen myötä Akatemialle säädettiin myös uusi lakisääteinen tehtävä tutkimuksen turvallisuuden huolehtimisesta toiminnassaan. Ilman toimintamenomäärärahan lisärahoitusta henkilöstövähennykset ja toimintakulujen supistukset voivat vaarantaa Akatemian toiminnan vaikuttavuuden ja laadun.

Suomen Akatemian vähentyneet toimintamenomäärärahat eivät riitä T&K-lisärahoituslain ja Akatemia-lain muutoksen myötä kasvavien tehtävien hoitamiseen ja tutkimusrahoituksen kasvun hallintaan. Akatemia esittää JTS-kaudella

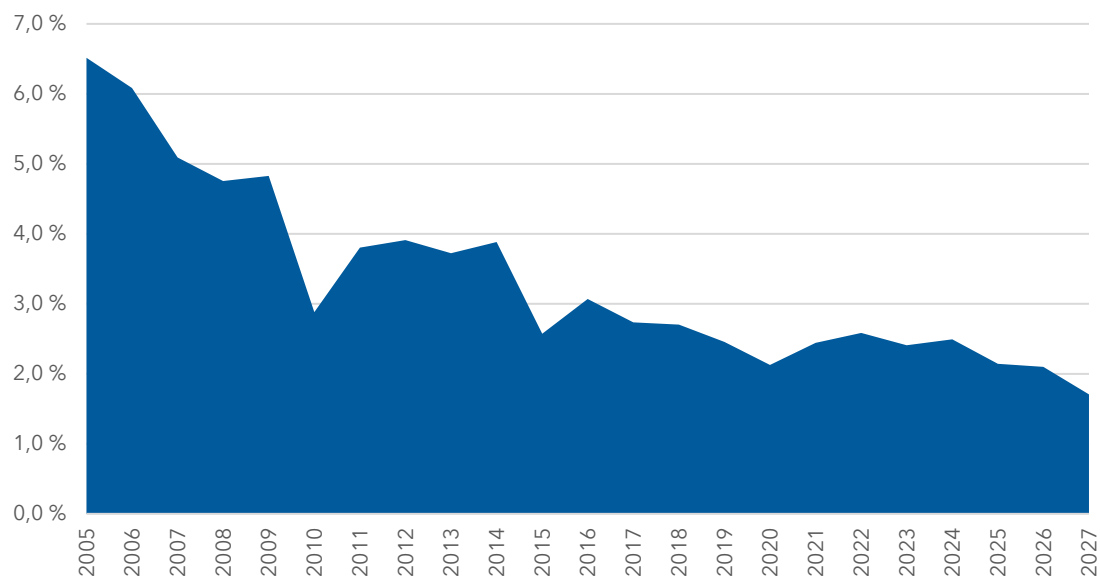
2027-2030 800 000 euron lisäystä vuosittain, jotta toimintaa voidaan sopeuttaa hallitusti ja laadukkaasti.

Rahoitushakemusten määrällisen kasvun ja uuden tutkimuksen turvallisuutta koskevan tehtävän toteuttamisen hinnaksi on arvioitu noin 800 000 euroa vuodessa. Näistä aiheutuvien hakujen valmisteluun, prosessien valmisteluun, yhteistyöhön ja viestintään sekä hakemusten käsittelyyn, arviointiin, päätöksentekoon ja hankehallintoon liittyvä työ lisääntyy arviolta noin 6–7 htv:tä, joka tarkoittaa suorina palkkakuluina arviolta 550 000 euroa vuodessa. Tämän lisäksi näistä aiheutuu välillisiä kustannuksia koko hallintovirastolle mm. yleiskustannukset ja tietojärjestelmämuutokset yhteensä noin 250 000 euroa vuodessa. Yhteensä siis lisäkustannusten arvioidaan olevan noin 800 000 euroa vuodessa toteutuvaa valtuuslisäystä ja uutta tutkimuksen turvallisuutta koskevaa tehtävää koskien.

On huomioitavaa, että vuosittain merkittävästi kasvanut tutkimusrahoituksen valtuus on lisännyt ja tulee lisäämään olennaisesti myös Akatemian vastuuta varainkäytön valvonnan osalta. Kasvanut tutkimusrahoituksen määrä edellyttää Akatemialta entistä enemmän työtä valvontakokonaisuuden osalta.

Akatemia on määrätietoisesti tasapainottanut tilannetta vähentämällä henkilöstöä, uudistamalla organisaatiotaan, karsimalla tehtäviä ja kehittämällä rahoituksen digitaalista myöntöprosessia. Myös toimitiloja on supistettu ja vuonna 2026 tullaan toimitiloja tiivistämään edelleen ennen Akatemian siirtymistä yhteiseen työympäristöön useiden sivistyshallinnon toimijoiden kanssa Rauhankadulle vuonna 2028.

Akatemia tulee jatkamaan sopeutustoimia, mutta jo nykyresursseilla vaarantuu tehtävien laadukas ja vaikuttava hoitaminen sekä henkilöstön hyvinvointi. Akatemian henkilöstöresurssi vähenee nykyisellä toimintamenomäärärahojen ennusteella vuoteen 2028 mennessä 20% vuoteen 2024 verrattuna. Tätä ei voida pitää kestäväenä huomioiden Akatemian lakisääteiset tehtävät ja niiden laadukas sekä vaikuttava toteutus.

Kuva 1. Akatemian toimintamenomääräraha suhteessa tutkimusrahoitukseen (%) vv. 2005–2027 (kehysten mukainen ennuste).

Taulukko 1. Suomen Akatemian hallintoviraston arvioitu henkilötövuosien kehitys pienenevällä toimintamenomääräraha-kehyksellä

2023	2024	2025	2026	2027
133,4	131	115	110	105

Määrärahatarpeet/-vaikutukset (1 000 euroa):

Vuosi 2027	Vuosi 2028	Vuosi 2029	Vuosi 2030	Vuodet yhteensä
800	1 600	2 400	3 200	8 000

5.2. Liitemuistio 2 - Momentti: 29.40.51

ASIA: T&K-lisärahoituksen kohdentaminen Suomen Akatemian valtuuteen

Ehdotus:

Akatemia esittää momentin 29.40.51 valtuuden nostamista vuonna 2027 38 miljoonaa euroa; vuonna 2028 38 miljoonaa euroa; vuonna 2029 38 miljoonaa euroa ja vuonna 2030 38 miljoonaa euroa verrattuna vuoden 2027 kehyksen mukaiseen valtuustasoon (595 226 000 euroa).

Määräraha-vaikutukset on esitetty alla.

Perustelut

Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 annetun lain tavoitteena on parantaa valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä. Kehyskaudelle tehtyjen lisäysehdotusten pohjana ovat mainitun lain lisäksi Petteri Orpon hallituksen ohjelma ja valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen käytön monivuotinen suunnitelma. Ehdotetun lisärahoituksen Akatemia kohdentaisi seuraavasti:

Lippulaivaohjelma

- vahvistaa osaamiskeskittymiä sekä mahdollistaa kaikkein korkealaatuisimmiksi arvioitujen osaamiskeskittymien nousun globaaliin kärkeen
- lippulaivat ovat monipuolisella rahoituspohjalla toimivia ekosysteemejä, joiden merkitys yksityisten T&K-investointien vivuttajana on poikkeuksellisen suuri

Tutkimuksen hyödyntämisen rahoitus (proof of concept)

- tukee esikaupallista soveltavaa tutkimusta, joka tähtää elinkeinoelämän ja yhteiskunnan uudistumiseen, perustuu tieteelliseen edelläkävijyyteen ja edistää tutkimustulosten laajaa hyödyntämistä

Rinnakkaiset ohjelmat Business Finlandin kanssa

- monipuolistaa ja kehittää suomalaisia TKI-ekosysteemejä

Tutkijalähtöisen akatemiahanke-rahoituksen sekä huippuyksikköohjelman uudistaminen ja rahoituksen vahvistaminen

- akatemiahanke-rahoitusmuotoa kehitetään vastaamaan korkealaatuisimman tutkimuksen tarpeita niin, että akatemiahankkeen merkitys suomalaisen tutkimuksen edelläkävijyyden mahdollistajana vahvistuu
- hankekoon kasvattaminen mahdollistaa vahvemmat tutkimusryhmät ja kasvattaa T&K-osaamista ja T&K-osaajien määrää, mikä tukee tuottavuuskasvua Suomessa

- valtuuden kasvattaminen mahdollistaa tutkijanurien vahvemman tukemisen myös tohtorikoulutuksen jälkeisissä vaiheissa monivuotisen suunnitelman linjausten mukaisesti.
- vahvistaa ja laventaa osaamiskeskittymien tärkeänä pohjana olevaa kaikkein korkealaatuisinta tutkimusta ja parantaa kansainvälisesti kiinnostavien tieteellisten läpimurtojen todennäköisyyttä

Rahoitus suurteholaskennan kyvykkyyksiin osana kansallisia investointeja LUMI-supertietokoneeseen

- rakentamaan suurteholaskennan kyvykkyyksiä ja silloittamaan suomalaiset tutkijat kansainvälisiin tutkimusyhteisöihin ja -hankkeisiin
- kehyskaudella suunniteltavalla uudella rahoituksella voidaan tukea LUMI:n seuraajan ympärille rakentuvaa ekosysteemiä, joka tarjoaa palveluja, ohjelmistojen kehitystä ja koulutusta kaikkien T&K-toimijoiden tueksi

Kansainvälisen tutkimusyhteistyön rahoitus

- tukee suomalaisen tiedeyhteisön menestystä EU-rahoituksen hakemisessa

Määrärahatarpeet (1 000 euroa) yhteensä momentille 29.40.51:

2027	2028	2029	2030	Myöh. vuodet yhteensä
1900	27 160	44 910	76 690	253 340

5.3. Liitemuistio 3 - Momentti: 29.40.54

ASIA: Strategisen tutkimuksen neuvoston myöntövaltuuden korottaminen

Ehdotus:

Strategisen tutkimuksen vuosittaisiin rahoituspäätöksiin käytettävissä olevaa valtuutta ehdotetaan pysyvästi korotettavaksi 10 miljoonalla eurolla vuosittain neljän vuoden aikana, eli 49 631 000 eurosta (vuoden 2025 taso) 89 631 000 euroon vuonna 2030.

Strategisen tutkimuksen neuvosto (STN) rahoittaa tutkimusta, jonka avulla ratkaistaan merkittäviä, tieteidenvälistä tutkimusotetta vaativia yhteiskunnallisia haasteita ja tuetaan suomalaisen yhteiskunnan uudistumista. Neuvoston myöntövaltuus pysyi samalla tasolla (55,6 miljoonaa euroa) STN:n perustamisesta 2015 vuoden 2024 loppuun. Vuonna 2025 rahoitusta leikattiin 6 M € ja myöntövaltuudeksi jäi 49,6 miljoonaa euroa vuodessa.

Perustelut:

Yhteiskunnan tietotarpeet muuttuvat ja tarve tieteidenväliseen tutkimukseen perustuville ratkaisuille kasvaa. Tutkimus- ja innovaatiotoimijoiden linkitys on yhä oleellisempaa. Strateginen tutkimus on investointi tulevaisuuteen. Se on kansallisen ja kansainvälisenkin tiederahoituksen kentässä ainutlaatuinen rahoitusväline, jolla voidaan tukea suomalaisen yhteiskunnan uudistamista korkeatasoisen tieteen avulla sekä vahvistaa yhteistyötä tutkijoiden, päätöksentekijöiden ja elinkeinoelämän välillä.

Suomalaisen yhteiskunnan keskeisiin haasteisiin keskittyvät tutkimusohjelmat rakennetaan tieteentekijöiden ja tiedon hyödyntäjien yhteistyönä. STN-rahoituksella voidaan panostaa niihin yhteiskuntamme merkittäviin haasteisiin, joista tarvitaan tieteidenvälistä tutkimusta ja uusia ratkaisuja.

Strateginen tutkimus myös vahvistaa tieteentekijöidemme valmiuksia kotiuttaa kilpailtua Euroopan komission tutkimusrahoitusta. Laajojen STN-konsortioiden johtamisesta kertyvä kokemus ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden rakentaminen ovat vahvoja valtteja kilpailtaessa EU-rahoituksesta. Elinkeinoelämäyhteistyön ja vaikuttavuustyön vahvistaminen edistävät tutkimustulosten laajempaa hyödyntämistä ja tukevat uusien innovaatioiden, palveluiden ja toimintamallien kehittämistä.

Strategisen tutkimuksen rahoituksen ulkopuolisessa arvioinnissa (VN Teas: Kivistö ym. 2022, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-487-3>) todettiin rahoitusvälineen täyttäneen erinomaisesti siihen kohdistetut odotukset ja luoneen Suomeen uutta, vuorovaikutteisempaa tutkimuskulttuuria. CSC:n julkaisuanalyysissä todettiin STN-tutkimus tieteellisesti poikkeuksellisen korkeatasoiseksi ja vaikuttavaksi ([bibliometrinen analyysi 2024](#)). Pääsääntöisesti kiittävässä VN Teas -arvioinnissa tunnistettiin joitain kehittämiskohteita kansainvälisyyden

vahvistamisessa sekä yhteiskunnallisten vuorovaikutustahojen monipuolistamisessa elinkeinoelämän suuntaan.

Näillä perustein Suomen Akatemia ehdottaa STN:n vuosittaisiin rahoituspäätöksiin käytettävissä olevan valtuuden korottamista seuraavien neljän vuoden kuluessa 10 miljoonalla eurolla vuodessa.

Ehdotettu valtuuden korotus vahvistaisi kansallisen tutkimusrahoituksemme strategista pilaria, joka linkittää tutkimuksen yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen. Lisäpanostuksella voidaan skaalata strategisen tutkimuksen rahoitusmalleja ja vastata erilaisiin yhteiskuntamme tietotarpeisiin. Lisäksi voidaan panostaa rahoitettavien hankkeiden tutkimustulosten pohjalta tehtävään kehitystyöhön kohti kaupallisia ratkaisuja ja yhteiskunnallisia innovaatioita sekä vastata kokonaisvaltaisemmin odotuksiin tutkimustiedon vaikuttavuuden ja elinkeinöelämäyhteistyön vahvistamisesta.

Lisärahoitus mahdollistaa:

- uudet temaattiset avaukset
- STN-hankkeiden ja ohjelmien tutkimus- ja vuorovaikutustyön vahvistamisen painottaen eurooppalaista yhteistyötä ja vuorovaikutusta elinkeinoelämän kanssa.
- rahoitettavien hankkeiden vaikuttavuustyön vahvistamisen. siten, että tutkimuksessa syntyvä tieto, muu tutkittu tieto ja osaaminen palvelevat yhteiskunnan eri toimijoita, kuten yrityksiä, yhteisöjä ja julkisia organisaatioita sekä poliittista päätöksentekoa.
- rahoitettavien hankkeiden tutkimustulosten pohjalta tehtävän kehitystyöhön kohti kaupallisia ratkaisuja ja yhteiskunnallisia innovaatioita, jotka tähtäävät elinkeinoelämän ja yhteiskunnan uudistumiseen ja tukevat uusien innovaatioiden, palveluiden ja toimintamallien kehittämistä (ns. proof of concept -rahoitus STN-hankkeille).

Ehdotettu korotus STN:n myöntövaltuuteen tukee keskeisten TKI-tavoitteiden saavuttamista, kun tiivistyneessä yhteistyössä syntyy uutta osaamista, tietoa ja verkostoja sekä tutkimustulosten hyödyntäminen lisääntyy. Tämä vahvistaa osaltaan Suomen tutkimus- ja innovaatiokyvykkyyttä sekä elinkeinoelämän ja yhteiskunnan uudistumista. Lisäksi saadaan paremmin hyödynnettyä STN-hankkeiden tutkimuksen innovaatioiden syntyä ja kilpailukykyä lisäävä potentiaali sekä luotua uusia väyliä kohti käytännön sovelluksia ja tulosten kaupallistamista.

Määrärahatarpeet/-vaikutukset (1 000 euroa):

Vuosi 2026	Vuosi 2027	Vuosi 2028	Vuosi 2029	Myöh. vuodet yhteensä
0	3 333	10 000	20 000	66 667